

officium ordinaverit: nonnulli (ut accepimus) diversorum ordinum prædicatores in suis sermonibus ad populum publice per diversas civitates, & terras affirmare hæcenus non erubuerunt, & quotidie prædicare non cessant, omnes illos, qui tenent aut asserunt eandem gloriosam, & immaculatam Dei genitricem absque originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos, ejusdem immaculatæ conceptionis officium celebrantes, audientesque sermones illorum, qui eam sine hujusmodi macula conceptam esse affirmant, peccare graviter. Sed & præfatis prædicationibus non contenti, confectos super his suis assertionibus libros in publicum ediderunt: ex quorum assertionibus & prædicationibus non levia scandala in mentibus fidelium exorta sunt, & majora merito exoriri formidantur in dies. Nos igitur hujusmodi temerariis ausibus, ac perversis assertionibus ac scandalis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri possunt (quantum nobis ex alto conceditur) obviare volentes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & certa scientia, hujusmodi assertiones prædicatorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eos, qui crederent aut tenerent, eandem Dei genitricem ab originalis peccati macula in sua conceptione præservatam fuisse, propterea alicujus hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, aut hujusmodi officium conceptionis celebrantes, seu hujusmodi sermones audientes alicujus peccati reatum incurrere, utpote falsas & erroneas, & a veritate penitus alienas, editosque desuper libros prædictos id continentes, quoad hoc auctoritate Apostolica tenore præsentium reprobamus & damnamus. Ac motu, scientia & auctoritate prædictis statuimus, & ordinamus, quod prædicatores verbi Dei, & quicumque alii, cujuscunque status, gradus, aut ordinis ac conditionis fuerint, qui de cætero ausu temerario præsumperint in eorum sermonibus ad populum, seu alias quomodolibet affirmare, hujusmodi sic per nos improbatas, & damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, postquam de præsentibus scientiam habuerint, excommunicationis sententiam eo ipso incurrant: a qua ab alio, quam a Rom. Pontifice (nisi in mortis articulo) nequeant absolutionis beneficium obtinere. Item motu, scientia, & auctoritate similibus, simili poenæ ac censuræ subijcientes eos, qui ausi fuerint asserere, contrariam opinionem tenentes, videlicet gloriosam virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen vel peccatum incurrere mortale, cum nondum sit a Rom. Eccles. & Apostolica sede decisum. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscunque, quibus communiter, vel divisim a sede Apostolica indultum existat, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam ac expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Et ne de præmissis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus, quod locorum ordinarii requisiti præsentibus literas in Ecclesiis consistentibus in eorum civitatibus, & suarum diocesium, & locis insignibus, dum major ibi multitudo populi ad divina convenerit, sermonibus ad populum mandent, & faciant publicari. Præterea, quia difficile foret præsentibus literas ad singula loca, in quibus expediens fuerit, de-

FINIS LIBRI TERTII.

QUARTUS LIBER VACAT.

EXTRA-

ferre, etiam volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earundem literarum transumpto a manu publici Notarii confecto, & autentico alicujus Prælati Ecclesiastici sigillo munito, ubique stetur, prout staretur eidem originalibus literis, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reprobationis, damnationis, statuti, ordinationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum se noverit incursum. Datum Rom. apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1483. prid. Non. Sept. Pont. nost. Anno 13.

TITULUS XIII.
DE IMMUNITATE ECCLESiarUM.
CAP. UN.

Decretalis, Clericis Laicos eod. tit. lib. 6. habet locum tantum quoad Laicos tallias a Clericis exigentes, & dantes illis auxilium, & non quoad solventes: præcipit deinde Lateran. & generalia Concilia diligenter observari.

Benedictus XI. [an. 1304.]

Quod olim per felic. record. Bonifacium Papam VIII. præd. nost. contra Laicos, exigentes sive recipientes a Clericis, & Ecclesiasticis personis tallias, decimam vel aliam quotam seu quantitatem aliquam de proventibus bonorum suorum, aut Ecclesiarum: nec non adversus solventes, aut promittentes, vel consentientes se soluturos, poenis adjectis statutum est, quantum ad poenas ipsas ex causa de consilio fratrum nostrorum restringimus ad exigentes tantummodo, & ad exigendum dantes auxilium, consilium vel favorem: non autem quoad easdem poenas in solventibus, aut recipientibus a sponte dantibus deinceps vendicet sibi locum. Cæterum attendant solite Ecclesiarum Prælati, & alii Clerici Lateran. Concilium, quod in hujusmodi subventionibus solum casum necessitatis, aut communis utilitatis, ubi Laicorum ad id non suppetant facultates, deliberatione provida noscitur excepisse: & deinde generale statuisse Concilium, propter quorundam imprudentiam, etiam in hoc casu Rom. Pont. (cujus interest communibus providere utilitatibus) primitus consulendum. Attente igitur caveant, ne prædictorum Conciliorum transgressores existant, aliquid in casu prædicto, & multo magis si casus ipse non subsit, quoquo modo, vel titulo inconsulto Rom. Pont. occasione subventionum distarum concedendo Laicis, vel etiam promittendo: alioquin tantum canonum, & tam solennium Conciliorum temerarii transgressores, quas proculdubio (Deo propitio) idem infliget Pontifex, gravissimas poenas poterunt merito formidare. Nulli ergo hominum, &c.

Pastoralis cura sollicitudinis super cunctas populi Christiani nationes, invigilare remediis subjeutorum, eorundem periculis obviare, ac scandala removere compellit. Sane quoniam ex constitutione felicis recordationis Bonifacii, &c. ut in Clem. 1. eod. tit.

a Instrumentum ex originali transumptum quandoque facit plenam fidem. b Vide c. 1. eod. tit. in Clem. cum notatis ibid. per Dd.

EXTRAVAGANTIUM
COMMUNIUM
LIBER QUINTUS.

TITULUS I.
DE SIMONIA.
CAP. I.

Pastus vel jocalia exigentes, & etiam dantes pro religionis ingressu, si sint singulares personæ, excommunicationis: si Conventus, vel Capitulum, suspensionis sententias ipso facto incurrunt: cujus utriusque vinculi absolutio soli Papa reservatur: aliis poenis in suo robore duraturis, nisi ingredienti aliquid sponte, & sine pactione obtulerint. Quid de personis jam tali labe fadatis, & bonis sic receptis faciendum sit, tandem patefacit. Urbanus IV. al. V. [an. 1262. Romæ.]

Sane, ne in vinea Domini nostri (licet insufficientibus meritis) commissa custodia, nascentes vepres & spinæ adeo convalescant, quod speratam fructificationem ipsius valeant impedire, diligentia nostræ incumbit officio, ut illas extirpare radicibus solerti studio procuremus. Sane multorum fide dignorum relatione didicimus, quod in nonnullis Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, & aliis locis religiosis, tam virorum, quam mulierum, ordinum, regionum & partium diversarum detestabilis, & a canonibus reprobata servatur abusus, quod cum personæ aliquæ recipiuntur ab eis ad observantiam regularem, ipsæ temeritate præsumptuosa pastus seu prandia Capitulis, & Conventibus ipsarum Ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, & locorum, aut pecunias, aut jocalia, seu res alias ipsi Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, & locis, seu prædicatoribus eis, ex statuto seu consuetudine, quæ corruptela est potius dicenda, tribuere compelluntur: ex quibus decori Ecclesiastici, & immaculatæ religionis detrahitur. Quamplures etiam, tam execratione hujusmodi criminis, quam expensarum onere a sacræ religionis proposito retrahuntur: ipsæque Ecclesie, monasteria, & loca famulantium Deo consuetis numeris remanent destituta, & in multorum mentibus fidelium scandalum generatur. Nos igitur huic morbo pestifero cupientes congruam adhibere medelam, & aliis poenis in talia præsumptis inflicis a jure in suo robore duraturis, poenam adijcere graviosem: universis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Præpositis & Magistris, necnon Abbatissis & Priorissis, aliisque Prælatibus, quovis nomine nuncupatis, & eorum officialibus quorumcunque etiam Ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, domorum & locorum quorumlibet, religionum, ordinum etiam militarum, tam exemptorum, quam non exemptorum, quocunque nomine censeantur, ac Capitulis & Conventibus, & singularibus personis eorum, tenore præsentium auctoritate Apostolica (quamvis sit eis a jure inhibitorium) districtius inhibemus, ne tam a maribus quam a mulieribus, volentibus ingredi eorum religionem,

Ecclesias, monasteria, prioratus, domus seu loca, in eorundem personarum receptione, aut ante vel post illam, quoscunque pastus, prandia seu coenas, pecunias, jocalia, aut res alias, etiam ad usum Ecclesiasticum, seu quemvis pium usum alium deputata, vel deputanda, directe vel indirecte petere, vel exigere quoquo modo præsumant. Sed eas potius cum omnimoda pietate recipiant, ac in victu & vestitu sicut alias personas suarum Ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, domorum, & locorum sinceram charitate pertractent. Illa duntaxat, quæ personæ ipsas ingredientiæ pure & sponte, & plena liberalitate omnique pactione cessante dare, vel offerre Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, domibus, & locis hujusmodi voluerint, cum gratiarum actione licite recepturi. Nos enim, qui secus egerint, si sint singulares personæ tam dantes, quam accipientes, hujusmodi excommunicationis: si Capitulum, vel Conventus fuerit, suspensionis sententias eo ipso decernimus subiacere: a quibus (præterquam in mortis articulo) absolvi nequeant absque sedis Apostol. licentia speciali. Cæterum personis illis utriusque sexus, quæ jam labe hujusmodi sunt fœdatæ, earum providentes salutem, de benignitatis gratia eas liberantes, concedimus, quod per suos locorum diocesanos hac vice duntaxat a crimine hujusmodi, & nota infamie inde contracta, auctoritate Apostolica absolvantur: canonica proinde ipsi poenitentia salutari imposita, de qua ipsorum discretioni videbitur expedire, & demum cum ipsis, ut in earum Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, dignitatibus & locis licite valeant remanere, misericorditer dispensetur. Insuper erga personas illas, quæ in præmissis recipiendo aliqua contra canonicas sanctiones peccasse noscuntur, volentes nos reddere gratiosos, omnia recepta hujusmodi si ad communem usum monasteriorum seu locorum eorum sunt applicata, ea ad dictum usum licite concedimus retineri. Si vero ad specialem usum Abbatis seu Abbatissæ, Prioris aut Priorissæ, aut alterius singularis personæ retineantur, illa venire præcipimus in communi. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis, constitutionis, concessionis, & præcepti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum 2. Nonas mensis Aprilis, Pontif. nost. Anno 1.

CAP. II.

Omnes simoniaci cujuscunque dignitatis aut status, sunt ipso facto excommunicati: nec habent simoniace ordinati ordinis executionem. Et electiones aut alie provisiones per simoniam factæ non valent, nec jus percipiendi fructus tribuunt. Mediatorum etiam simoniæ eadem censura ligantur, qui a solo Papa absolventur. Et omnes prædicti sunt Romano Pontifici revelandi.

a Vide cap. non satis. cap. cum in Ecclesia corpore, & c. Veniens cum ibi notatis, extr. de simon. adde B. T. tom. 2. 2. q. 100. art. 3. ad quartum argumentum.

Paulus

Paulus Venetus Papa II. [an. 1464. Roma.]

Cum a detestabile scelus simoniace pravitatis tam divinorum, quam sacrorum canonum auctoritas abhorreat atque damnet, nos considerantes, quod plures poenarum gravitas, quam Dei timor arcere solet a voluntate peccandi, ac summis desideris affectantes, ut horum pestiferum vitium non ex usu solum, sed etiam ex mentibus hominum saltem propter poenarum metum penitus evellatur: prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inhærentes, ac etiam omnes, & singulas excommunicationis, suspensionis, privationis, & interdicti sententias, censuras, & poenas dudum a Romanis Pontificibus prædictis, & pro talibus reputatis contra simoniacos quomodolibet latas, & illos, qui cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, vel præminentiæ fuerint, etiam si Cardinalatus, Patriarchali, Episcopali, Regali, Reginali, vel alia quavis Ecclesiastica seu mundana dignitatibus præfulgeant, & eorum quemlibet, tam manifestum quam occultum, quas ipso facto eos incurtere volumus, confirmantes, & innovantes Apostolica auctoritate, declaramus quod omnes illi, qui simoniace ordinati fuerint, a suorum sint ordinum executione suspensi. Per electiones vero, postulationes, confirmationes, provisiones, seu qualvis alias dispositiones, quas simoniaca contigerit labe fieri, & quæ viribus omnino careant in Ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, personatibus, officiis Ecclesiasticis, & quibusvis beneficiis, aut aliquo eorum cuiquam jus nullatenus acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus suos, sed ad illorum omnium quæ percepit restitutionem sub animæ suæ periculo sit adstrictus. Statuentes præterea, quod universi, & singuli etiam præmissis dignitatibus præditi, qui quomodolibet dando, vel recipiendo simoniam commiserint, aut quod illa fiat, mediatores extiterint, seu procuraverint, sententiam excommunicationis incurrant: a qua nisi a Romano Pontifice pro tempore existente non possint absolvi, præterquam in mortis articulo constituti. Et ut hujusmodi labis contagio frequentius reprimatur, omnibus & singulis Ecclesiasticis secularibusque personis cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute sanctæ obedientiæ districtius injungimus, ut eos omnes, quos simoniam hujusmodi commisisse vel procurasse, aut in ea mediatores esse sciverint, Pontifici prædicto, vel cui idem Pontifex duxerit committendum, per se vel alios revelare quantocius non omittant. Pro revelatione hujusmodi, etiam si complices fuerint, non solum veniam a nobis, sed etiam gratiam consecuturi, si eorum indicio participes tanti criminis valeant coerceri. Quod si non fecerint, absolvi non valeant, donec prædicta revelent, & complices hujusmodi detecti artius puniantur. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, innovationis, declarationis, & voluntatis infringere, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXIV. 9. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno 1. Publicata die 24. Novemb. Anno prædicto.

TITULUS II.
DE JUDEÏS.
CAP. I.

Christiani arma portantes ad infideles, Christianos impugnant, ipso facto sunt excommunicati, capientium servi infames, & in

a Vide extravagantem Pii V. incip. Cum primum. §. Et ut simoniaca pravitatis, per quam hæc constitutio inviolabiliter observari mandatur, & de intellectu decisionem Cassiodori §. tit. de constit. b Vide c. de simonia. & ibi plene per Canonistas. extra de simonia. adde omnino beatum Thomam 2. 2. q. 100. art. 2. ad quartum argumentum. c Complices criminis quandoque præmiantur. Cod. ad leg. Juliam majestatis. l. quisvis. in fine.

restabiles tam active, quam passive, & eorum bona confiscata. vid. cap. Ita quorundam, & cap. Ad liberand. extra eod. tit.

Clemens V. [an. 1310. Roma.]

Multa a mentis amaritudine concitatur, gravisque doloris aculeus perfodit mentem nostram, intelligentes, quod renati fonte baptismatis in devium aberrantes, qui deberent opprobrium illatum Domino in terram hæreditatis suæ totis viribus vindicare, potius injuriatoribus suis favent, Sarracenorum videlicet horribili, & perfidæ nationi: & degenerantes miserabiliter a statu fidei, famæ propriæ immemores, & salutis obliti, inimicis crucis Christi, contra ipsius negotium, ferrum, equos, arma, & alia vetera, necnon victualia, & mercimonia in Alexandriam, & ad alia loca Sarracenorum terræ Egypti deferre præsumunt. Ex quo manifeste apparet, quod Christianos, qui ad defensionem hæreditatis Domini ibidem pro fide remanserunt, talibus adjuti subsidiis irreverenter impugnant: propter quod fidei negotium ibidem quodammodo nocitur deperire. Nos igitur, qui ad liberandam terram ipsam operam dare intendimus (cum Dei adjutorio) efficacem, tam graves transgressus ulterius sustinere nolentes, felicis recordationis Nicol. Papæ IV prædecess. nostri vestigiis inhærentes, præsentium tenore statuilimus, ut nullus arma, equos, ferrum, lignamina, victualia, & alia quæcumque mercimonia in Alexandriam, vel alia loca Sarracenorum terræ Egypti deferre, mittere, vel portare, seu de portibus eorum, ut eisdem deferantur, extrahere, vel extrahi permittere, aut eis alias auxilium vel favorem præstare quoquo modo præsumat. Nos vero illos, qui contra hujusmodi constitutionem nostram ausu temerario venire præsumperint, eo ipso excommunicationis sententia decernimus subjacere: a qua absolvi nequeant, nisi tantum de bonis propriis in dictæ terræ subsidium convertendum exsolverint, quantum ad partes prædictas detulerint, vel miserint, aut deferri, vel de ipsorum portibus extrahi permiserint deferendum: nec tunc etiam ab eadem (præterquam in mortis articulo) absolvantur sententia, absque mandato sedis Apostolicæ speciali. Et nihilominus, si personæ eorum capi contingat, in servitutem, & captivam illorum esse volumus, in quorum ceciderint captivem. Auctoritate insuper Apostolica statuentes, ut illi, qui contra hujusmodi statutum nostrum quomodolibet venire præsumperint, præter poenas prædictas, quas ipso facto incurrant, perpetuo sint infames, & intestabiles habeantur: ita quod nec restari, nec legata eis seu relicta percipere valeant, & insuper ad successiones, tam ex testamento, quam ab intestato sint prorsus, & reddantur inhabiles, nec ad publica quælibet admittantur officia, sintque illis omnes actus legitimi penitus interdicti, & tanquam excommunicati, hostesque catholicæ fidei (postquam de ipsorum hujusmodi temeritate constiterit) diebus Dominicis, & festivis publice nuntientur, & in hæc bona eorum omnia devolvantur.

CAP. II.

Judei ad fidem conversi non sunt in bonis molestandi, ne sine deterioris conditionis post baptismum, quam essent ante.

Joannes XXII. [an. 1319. Avenioni.]

Dignum b arbitantes, & juri consonum, fonte renatos baptismatis Judaica cæcitate dimissa amplioribus favoribus aut gratiis, quam antea abundare: indecens, & absurdum, ut qui in perfidia abundarent, cogantur mendicare fideles: universis, & singulis Rectoribus, & aliis officialibus comitatus Venetini, aliorumque Comitatum, & terrarum pertinentium ad Apostolicam

a Præter cap. ita quorundam. & cap. ad liberandam. extra, de Judæis, vide Clem. 1. eod. tit. & processum Bullæ in cæna Domini. §. 7. b Vide omnino extravagantem Pauli Papæ III. incip. cupientes Judæos, ubi de hæc materia plenius tractetur.

Joannes XII. [an. 1320. Avenioni.]

Vas a electionis doctor eximius, & egregius prædicator, cujus prædicatio mundum docuit universum, præsumptuosam illorum audaciam refrænare sollicitus, qui prudentiæ propriæ innitentes, in errores proprios prolabuntur, non plus sapere, quam oportet sapere, sed ad sobrietatem sapere salubri doctrina suggestit: & juxta Sapientis b eloquium: Quisque suæ prudentiæ modum ponat. Sane dudum cum dilectum filium magistrum Joannem de Poliano, sacre Theologiæ Doctorem, certis ex causis de fratrum nostrorum consilio ad nostram præsentiam vocavimus: fide digna relatio ad nostrum perduxit auditum, quod ipse in quibusdam articulis tangentibus poenitentiam sacramentum, non sobrie, sed perperam sapiebat, infra scriptos articulos, periculosos continentis errores, docens publice in suis prædicationibus & in scholis. Primo siquidem astruens, quod confessi fratribus, habentibus licentiam generalem audiendi confessiones, tenentur eadem peccata, quæ confessi fuerant, iterum confiteri proprio Sacerdoti. Secundo, quod stante, Omnis utriusque sexus, edicto in Concilio generali c, Rom. Pontif. non potest facere, quod parochiani non teneantur omnia peccata sua semel in anno proprio Sacerdoti confiteri, quem dicit esse parochialem curatum. Imo nec Deus posset hoc facere: quia (ut dicebat) implicat contradictionem. Tertio, quod Papa non potest dare potestatem generalem audiendi confessionem: imo nec Deus, quin confessus habenti licentiam teneatur eadem confiteri proprio Sacerdoti: quem dicit esse (ut præmittitur) proprium curatum. Nos igitur scire volentes, si suggesta nobis veritatem haberent, articulo præmissorum copiam eidem magistro Joanni fecimus assignari, & ad sui defensionem plenam audientiam sibi præbuimus, tam in nostra, & fratrum nostrorum præsentia in consistorio, quam alias coram aliquibus ex ipsis fratribus per nos ad hujusmodi officium deputatis. Verum licet præfatus magister dictos articulos, & contenta in ipsis defendere niteretur, assererat tamen se paratum credere esse sedes Apostolica definiret. Nos igitur attendentes, quod prædictorum articuloꝝ assertio, prædicatio, & doctrina redundare poterat in multarum perniciem animarum, ipsos per Prælatos magistros in Theologia examinari fecimus diligenter. Nos ipsi etiam cum dictis fratribus nostris collationem solertem, & examinationem habuimus super his. Per quas quidem collationem, & examinationem super his habitas, comperimus præmissos articulos doctrinam non sanam, sed periculosam multum, & veritati contrariam continere. Quos etiam articulos omnes, & singulos idem magister Joannes, veris sibi rationibus opinionis dudum suæ habitæ contrariis demonstratis, in consistorio revocavit: asserens se credere eos non veros, sed ipsorum contrarium verum esse, & dicens se nescire rationibus sibi factis in contrarium respondere. Ideoque ne per assertionem, prædicationem, & doctrinam hujusmodi in errorem (quod absit) animæ simplicium prolabantur, omnes articulos, & quemlibet eorum tanquam falsos, & erroneos, & a doctrina sacra devios auctoritate Apostolica condemnamus, & reprobamus, de fratrum nostrorum consilio prædictorum, doctrinam contrariam veram, & contrarium esse catholicum asserentes: scilicet, quod illi, qui prædictis fratribus contententur, non magis teneantur eadem peccata confiteri iterum, quam si ea alias confessi fuissent eorum proprio Sacerdoti juxta concilium generale d. Optantesque veritatis vias notas esse fidelibus cunctis, & prædictis erroribus præcludere aditum, ne subintrent errores, felices

TITULUS III.
DE HERETICIS.
CAP. I.

Decretalem, Per hoc, eod. tit. lib. 6. declarat, bona hereticorum per diæcesanos usurpari vitans.

Benedictus XI. Inquisitoribus hereticæ pravitatis. [an. 1304.]

Ex eo a, quod quadam novella constitutio super negotio hereticæ pravitatis a bonæ memoriæ Bonifacio Papa VIII. prædecessore nostro edita continet, quod in ipso negotio per diæcesanos Episcopos, & inquisitores super eodem facto inquiri valeat communiter, vel divisim: & si divisim processerint, teneantur sibi invicem communicare processus: nos consulere voluimus, quando & quoties sit ista processuum communicatio faciendâ. Nos autem de fratrum nostrorum consilio intelligendo diæcesanos, & inquisitores tunc demum divisim procedere, cum hi, & illi separatim, non quando Episcopi tantum, vel inquisitores tantum procedunt: consultationi vestræ breviter respondemus, quod quando utrique procedunt se junctim, sibi debent in fine tantum, dum nihil restat agendum, nisi quod solum sententia promulgetur, communicare processus. Licet enim quibusdam potuisset videri per legem civilem, quod sicut quando aliqui ex astiratis coram alio debet fere sententiam, utputa, quando administrator delegat causam, sibi sententia reservata: saltem in principio, id est, contestatione, rursus in medio, & semel in fine, quæ sunt examinata, audire debet: ita & in casu præfati, ubi ex actis coram alio habitis alter profert sententiam, sic ter hujusmodi acta recenseat: quod fieri non potest, si eorum denegetur editio: tamen id æquitas canonum non admittit. Unum sane casum excipimus, si alter commode non possit procedere, nisi alterius actus visis. Ex hac enim causa semel tantum (ut fraudi locus non fiat) in toto negotio copia tribuatur. Verum quia b nonnulli diæcesani partem partis proventuum de hereticorum bonis inquisitionis officio deputatæ propter expensas, quas dum inquirunt in sæpedito negotio, faciunt, a vobis exigere moliantur, hoc tanquam juri absolum (cum ordinarii sint ideoque officium tale, quod eis incumbit, propriis eos oportet explere stipendiis) fieri penitus prohibemus. Rationem autem iidem diæcesani proventuum, obventionum ex inquisitionis officio a vobis, non obstante aliqua constitutione, consuetudine, vel mandato contrariis, non exposcant: sed eam cameræ nostræ, vel alii, cui nos, vel successores nostri Romani Pontifices mandaverimus reddendam, reddatis, quæ generaliter observari jubemur.

CAP. II.

Tres errores magistri Joannis de Poliano, doctoris Parisiensis, hic damnantur.

a Præter notata in cap. per hoc de heret. lib. 6. vide Nicolaum Eymericum in directorio Inquisitorum part. 3. quest. 50. 51. & 52. Repertorium Inquisitorum verbo communicare. §. sed quomodo. & Zanobinum tractat. de her. c. 15. b Vide Eymericum in directorio Inquisitorum .p. 3. q. 104. & seq.

recor-
a Rom. 12. b Proverb. 6. & 23. c Scilicet Lateran. sub Innoc. III. c. 21. d Id est, Conc. gener. Later. sub Innoc. III. c. 21. & refertur in cap. omnis. de penit. & remiss.

recordationis Alexandri IV. & Clementis IV. Romanor. Pontificum, prædecessorum nostrorum vestigiis innitendo, universis & singulis districtius inhibemus, ne quisquam præmissos articulos per nos (ut præmittitur) damnatos & reprobatos, & contenta in eis, vel aliquo ipsorum, utpote a catholicis mentibus respuenda, tenere audeat, seu defendere quomodolibet, vel docere. Quocirca universitati vestrae per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus universis & singulis vestrum in civitatibus, & dioecesi vestris convocato clero & populo communiter omnia præmissa, & singula per vos, seu alios solemniter publicetis. Nos etiam eidem magistro Joanni mandamus, quod in scholis & sermone Parisius prædictos articulos, & contenta in eis tanquam veritati contraria propriae vocis oraculo, asseveratione constanti publice debeat revocare. Quod se facturum dictus magister Joannes efficaciter repromisit. Datum Aven. 8. Cal. Aug. Pont. nost. Anno 5.

CAP. III.

Inquisitores hæreticæ pravitatis censuras Ecclesiasticas fulminare non possunt in Officiales, & Nuncios sedis Apostolicæ sine ipsius licentia speciali: sed de eorum excessibus informationem facere possunt, & deinde Romano Pontifici significare.

Idem.

Cum a Matthæus de Pontian. ordinaris Prædicatorum, inquisitor hæreticæ pravitatis in regno Siciliae auctoritate Apostolica deputatus, frivola occasione quæsit, ac nostra & Apostolicæ sedis reverentia & honore postpositis, in dilectum filium G. de Baletto, Archidiaconum Forolivien. Capellanum nostrum, Campaniæ, Maritimæque Regionem excommunicationis sententiam inconsultis motibus, non sine multa temeritate duxerit proferendam: nos volentes de cætero talium præsumptoribus obviare, universis & singulis, tam ordinariis, quam delegatis Judicibus, & Inquisitoribus pravitatis ejusdem, & aliis universis & singulis, quacunque auctoritate fungantur, auctoritate Apostolica districtius inhibemus, & mandamus expresse, ne contra nostros & Apostolicæ sedis officiales vel nuntios, aut ipsorum aliquem, quavis occasione vel causa, absque nostra, & Apostolicæ sedis licentia speciali, eis per sedis ipsius literas concedenda, plenam faciente de tenore præsentium mentionem, procedere quomodocumque præsumant, aut in eos, vel ipsorum aliquem excommunicationis, vel suspensionis, seu qualvis alias sententias promulgare. Nos enim exnunc decernimus irritum & inane, quicquid contra inhibitionem, & mandatum hujusmodi contigerit attentari. Volumus tamen, quod dioecesani & inquisitores prædicti super iis, quæ negotium tangunt fidei, alii vero super iis, quæ rem tangunt, vel publicam vel privatam, sive ordinarii, sive delegati, quacunque auctoritate fuerint, prout possent ad eorum officium pertinere, si quid per officiales & nuntios ipsos indebite forsan attentatum extiterit, se plenius informare, idque nobis significare studeant, ut providere super hoc de remedio opportuno valeamus. Nulli ergo &c. Datum Avenion. XII. Cal. Jan. Pont. nost. Anno 11.

TITULUS IV.
DE SCHISMATICIS.
CAP. UN.

Processus & sententias latis per Bonifacium VIII. contra Jacobum & Petrum de Columna, tanquam Schismaticos, & eorum posteros, revocat hic Benedictus XI. exceptis confiscationibus, in quibus nihil immutat. Et sic [ut clare patet] hac extravagans corrigit & prorsus revocat cap. unic. eod. tit. lib. 6.

a Super hac constitutione, vide omnino Consilium Lapi, incip. factum super qua. id consilium nunc circumfertur post Consilia Oldrad. adde Emericum in directorio inquisit. part. 2. q. 62.

Benedictus XI. (an. 1304.)

Dudum bonæ memoriæ Bonifacius Papa VIII. prædecessor noster, contra Jacobum, Petrum, & Joannem de sancto Vito, Ottonem quondam Agapitum, Stephanum, & Jacobum Scyarram, nepotes memorati Jacobi, & filios olim Joan. de Columna, & posteritatem eorum, necnon contra Richardum, Petrum, & Joannem de monte Nigro, ac adjuutores, fautores, & receptatores eorum, cujuscunque status, etiam Imperiali, vel Regali dignitate fulgerent, contra ipsam insuper Præneste, dum vixit, varios fecit processus, sententias graves penas habentes, & multas, prout in eisdem processibus continetur, ex quibus sic paucas ex multis, & prolixis breves exprimimus, quod intelligi volumus specialiter singulas numeratas, & nominatim expressas. Inter cætera siquidem deposuit dictos Jacobum atque Petrum a Cardinalatibus sanctæ Rom. Eccl. reddens eos & filios dicti Jacobi, & posteritatem eorum inhabiles ad Apostolicæ dignitatis apicem, & Cardinalatus honorem: ipsos, eosdemque Jacobum & Ottonem, & Richardum beneficiis Ecclesiasticis, & Ecclesiis cunctis privavit, eosque & Agapitum, Stephanum, & Scyarram prædictos bannivit ab urbe, & ita Ecclesiæ supradictæ ipsorum confiscavit bona & jura, plurimum excommunicationem sententiis innodavit, addixit infamiam, capiendos exposuit, judicavit Schismaticos, & tanquam hæreticos puniendos, ab administrationibus & officiis, jurisdictionibus, exercitio & dignitatibus in urbe & circa in Rom. Eccl. & curia, ac ipsorum posteros perpetuo, & in terris Rom. Eccl. usque in quartam generationem, per masculinum & foemininum sexum coercuit, eis incolatum, civilitatem, & habitationem urbis, circumpositæ regionis, & terrarum subjeotarum Ecclesiæ interdixit, & instabiles fecit. Nos itaque, qui ejus vices in terris gerimus, cujus est proprium misereri & parcere, eorum miseris & ærumnis compatimur, ad clementiam pro eis commovemur, ipsis pietatis nostræ aperimus viscera, & mansuetudinem non negamus, misericordes ab eis non avertimus oculos, illisque pium animam exhibemus. Ideoque omnes prædictas, depositionis a Cardinalatibus, privationis a beneficiis & Ecclesiis, inhabilitatis ad Papatum Romanum, & bonorum, & jurium, quæ certis nobilibus Romanis civibus & aliis concessa sunt (confiscationibus exceptis, in quibus nihil immutamus ad præsens) sententias, penas & multas, & alias, quæ in processibus memoratis sive alibi continentur: verbo etiam in vita ipsius, vel in morte in eos latis & inflatas, seu confirmatas, & innovatas per prædecessorem eundem, sicut si (ut prædicatur) essent per nos specialiter numeratæ, & nominatim expressæ, tam ad prædictos Jacobum & fil. dicti Joannis de Col. masculinam & foemininam prolem eorundem Joannis & filiorum, & per utrumque sexum posteritatem descendentem ab eis, Pet. & Richardo, & Joann. de monte nigro præfatos, quam ad coadjutores, fautores, receptatores, susceptores & sequaces eorum quoslibet alios, penitus tollimus & viribus vacuumus: ita quod nec etiam præterito tempore possint super eis aliqua personæ impeteri, quæ incurrisserint eas, aut contra ipsas aliquem effectum habere. Eisque quod quævis alia quam præfatarum, depositionis a Cardinalatibus, privationis beneficiorum, & Ecclesiarum, confiscationis bonorum & jurium, quæ (ut præmittitur) dictis civibus seu aliis sunt concessa, & inhabilitatis ad Papatum sententia sive poena abstulit, reddimus. Et irregularitatem, si quam quomodocumque contraxerint, removemus, & notam abolemus ipsius: inhabentes ne jam dicta Præneste cum monte suo reedificentur, vel muniatur, aut civitatis nomen, sive Episcopatum recuperet absque nostra licentia speciali. Non obstantibus quibuscunque constitutionibus, processibus, inhibitionibus, decretis, privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, per quæ præsentibus

NON

non expressa, vel totaliter non inserta, earum effectus possit quomodolibet impediri: & de quibus, quorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum debeat in nostris literis fieri mentio specialis.

TITULUS V.
DE FURTIS.
CAP. UN.

Publicatio excommunicationis lata in eos, qui furati sunt thesaurum Ecclesiæ, quem jubente Clemente Papa de Perusio in Lucanam civitatem tres viri hic nominati deportaverant. Et hic habetur optima practica monendi malefactores, ut intra certum terminum satisfaciant, alias excommunicationem incurrant: & modum ipsius excommunicationis publicanda hac extravagans clare manifestat.

Joannes XXII. [an. 1316. Avenioni.]

Invidelicet & stolidæ prædicationis alumni se per culpæ vitium indignos efficiunt, ut matris Ecclesiæ filii nuncupentur, dum ad ipsius matris injuriam se convertunt, (quod gravi nos commotione perturbat) matris ejusdem pietatem offendunt: & his in perniciem miserabili cæcitate de lapsis, respurgunt infamiam maculis loca propriæ nationis. Dudum siquidem nonnulli degeneres filii, qui ad quæque nefaria currere sunt ausi, perveris ausibus in matris ejusdem profiliens injuriam & offensam, illam thesauri sui maximam partem, quæ de Perusio ad civitatem Lucanam de mandato felicitis record. Domini Clementis Papæ V. prædec. nost. dum adhuc viveret, per dilectos filios Vitalem de Chabenate, Clericum Burdegalem. dioecel. & Guiel. de Luna, ferventem prædecessoris ejusdem, una cum dilecto filio Jacobo de Casalibus, Decano Ecclesiæ S. Severini Burdegali. dioec. Capellano nostro, extiterat deportata: & quæ in sacristia monasterii S. Fedriani Lucanen. tunc temporis servabatur: deinde ad cameram prædecessoris ejusdem fideliter deferendam; tempore invasionis civitatis Lucanen. direperunt in prædam, & de præfata sacristia per violentiam asportarunt. Nos igitur ad recuperationem thesauri prædicti sollicitis studiis prætentendentes, omnes & singulos asportantes thesaurum prædictum, & alios, penes quos aliqua de thesauro fuerunt, vel adhuc existunt, auctoritate Apostolica coram hac fidelium multitudine copiosa monemus, ut ea nobis, aut ei, quem ad id duximus deputandum, intra quatuor mensium spatium a die datæ publicationis præsentium numerandum, cum integritate restituant & assignent: ac omnes & singulos scientes, ubi vel penes quos aliqua de dicto thesauro extiterint, vel existant, ut intra terminum supradictum, nobis aut ipsi deputato nostro indicare studeant: alioquin in omnes & singulos monitionis hujusmodi contemptores, cujuscunque dignitatis, status, vel conditionis extiterint, etiam Patriarchali vel superiori, aut alia quacunque præmineant dignitate, exnunc auctoritate prædicta excommunicationis sententiam promulgamus: mandantes illos per dioecesanos locorum & rectores parochialium Ecclesiarum, civitatum & dioecesium earundem singulis diebus Dominicis & festivis pulsatis campanis & candelis extinctis excommunicatos publice nunciari: processuri ad graviora nihilominus contra eos, necnon & contra civitates, communitates, universitates, & singulares personas quascunque, quæ fuissent in præmissis culpabiles, sicut protervia ipsorum exegerit, & viderimus expedire. Non obstante, si eis, aut eorum aliquibus, vel alicui sub quacunque forma vel conceptione verborum, a sede Apostolica sit indultum, quod excommunicari non possint, per literas sedis ejusdem non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscunque tenoris existat, per quam effectus præsentium impediri possit, vel quomodolibet retardari. Ut autem hujusmodi nostra monitio verius ad communem omnium notitiam

deducatur, chartas sive membranas monitionem continentes eandem, in Ecclesia Avenion. appendi vel affigi ostiis, seu superliminaribus ejusdem Ecclesiæ faciemus, quæ monitionem ipsam suo quasi sonoro præconio & patulo indicio publicabunt: ita quod omnes & singuli, quos monitio ipsa contingit vel contingere potest, nullam postea possint exultationem prætere, quod ad eos talis monitio non pervenerit, vel quod ignoraverint eandem: cum non sit verisimile, remanere quoad ipsos incognitum vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Datum Avenion. 2. Calend. April. Pontif. nostri Anno 1.

TITULUS VI.
DE CRIMINE FALSI.
CAP. UN.

Alchimia hic prohibetur, & puniuntur facientes & fieri procurantes: quoniam tantum de vero auro & argento debent inferre in publicum, ut pauperibus erogetur, quantum de falso & adulterino posuerunt: & si eorum facultates non sufficiant, poena per Judicis discretionem in aliam commutabitur, & infames fiunt. Et si sint Clerici, beneficiis habitis privantur, & ad habenda inhabiles efficiuntur. Vide extravagantem ejusdem Joann. que incipit, Providens, & est sub eod. tit. collocata.

Joannes XXII. [an. 1317. Avenioni.]

Spondent a, quas non exhibent divitias, pauperes Alchimistæ: pariter, qui se sapientes existimant, in soveam incidunt, quam fecerunt. Nam haud dubie hujus artis Alchimia alterutrum se professores ludificant, cum suæ ignorantia percipiunt eos, qui supra ipsos aliquid hujusmodi dixerint, admirentur: quibus cum veritas quæsit non suppetat, diem cernunt, facultates exhauriunt: iidemque verbis dissimulant falsitatem, ut tandem, quod non est in rerum natura, esse verum aurum vel argentum sophistica transmutatione confingant: eoque interdum eorum temeritas damnata, & damnanda progreditur, ut fictis metallis cudant publicæ monetæ characteres fidei oculis, & non alias Alchimidum fornacis ignem vulgum ignorantem eludant. Hæc itaque perpetuis volentes exulare temporibus, hæc editali constitutione sancimus, ut quicumque hujusmodi aurum vel argentum fecerint, vel fieri secuto facto mandaverint, vel ad hoc scienter (dum id fieret) facientibus ministraverint, aut scienter vel auro vel argento usi fuerint, vendendo vel dando in solutum: verum tanti ponderis aurum vel argentum poenæ nomine inferre cogantur in publicum pauperibus erogandum, quanti Alchimidum existat: circa quod eos aliquo prædictorum modorum legitime constiterit deliquisse: facientibus nihilominus aurum vel argentum Alchimidum, aut ipso (ut præmittitur) scienter utentibus, perpetuam infamiam nota respicimus. Quod si ad præfata poenam pecuniariam exsolvendam delinquentium ipsorum facultates non sufficiant, poterit discreti moderatio Judicis poenam hanc in aliam (puta carceris, vel alteram juxta qualitatem negotii personarum differentiam, aliasque attendendo circumstantias) commutare. Illos vero, qui in tantæ ignorantiam infelicitatis proruperint, ut nedum nummos vendant, sed naturalia juris præcepta contemnunt, artis excedant metas, legumque violenti interdita, scienter videlicet adulterinam ex auro & argento Alchimidico cudendo seu fundendo, cudi seu fundi faciendam monetam, hac animadversione percelli jubemus, ut ipsorum bona deferantur carceri, ipsique perpetuo sint infames. Et si Clerici fuerint delinquentes, ipsi ultra prædictas penas priventur beneficiis habitis, & prorsus reddantur inhabiles ad habenda.

D d d d

TITU.

a Vide B. Thom. 2. 2. q. 77. art. 2. ad 1. arg. & ibi Cajetanum Oldrad. consil. 74. incip. An Alchimista peccet. & late Cassanera in catalogo glorie mundi, part. 11. consil. 40.